

ANNEÈ OLOFSSON

Denna bok innehåller inte illustrationer av Anneè Olofssons fotografiska serie *Will You Still Love Me Tomorrow*, (2004). Naturligtvis är det synd, men på ett sätt spelar det ingen roll. Verket kan upplevas och förstås bara genom att man talar om det, eftersom det är så konceptuellt. Två aspekter är viktiga att diskutera, en som konstnären själv avsåg och en som hon uppdagade i efterhand.

Olofssons uttryckliga formella avsikt var att undersöka skillnaderna mellan måleri och fotografi inom porträttkonsten, särskilt de skillnader som tydligt framträder i ytplanet. Innan fotografiet uppfunnits, målade (eller tecknade) man porträtt för att föreviga en individ. Målarerna använde lång tid för att fånga ett ögonblick. Gradvis började tavlans ålder synas i de sprickor och krackelyrer som vi nu kan se över hela dess yta.

Fotografer framställer porträtt på den bråkdel av en sekund det tar för kamerans slutare att öppnas och stängas. Och om detta fotografi förvaras på ett riktigt sätt kan de fysiska tecknen på att det åldras förbli osynliga för ett otränat öga.

Will You Still Love Me Tomorrow förenar väsentligheterna hos bägge dessa slags porträttkonst. Olofsson har framställt fotografiska bilder där de ålderssprickor som är typiska för gammalmästerliga målningar har ritats in över ansiktena på modeller som är högst samtida och levande (bland dem henne själv). Effekten kan iaktas i den detalj som avbildas här. Olofsson anställde och handledde två personer som arbetade tillsammans med

att sminka modellerna. En av dem använde sig av puder och krämer av olika nyanser för att återskapa belysnings-effekter i gammalmästerliga målningar, och den andra kopierade ålderssprickorna från dessa äldre målningar på modellernas ansikten. På detta sätt skapar Olofsson en förvillande effekt, eftersom det bara är ansiktena som visar tecken på ålder och förfall. Ögonen, håret, kläderna och bakgrunden är fräscha, evigt unga och i allt väsentligt tidlösa.

Det icke avsedda rör begreppet upphovsmannarätt, och snuddar faktiskt vid en likhet mellan de gamla mästarnas och den samtida fotografens ateljéer, nämligen förekomsten av assistenter. I de gamla mästarnas ateljéer gjorde assistenterna mer än att bara blanda färger och sträcka dukar. De bemålade ofta också delar av duken. Fotografer håller sig också ofta med ett antal assistenter: personer som monterar strålkastare, sminkar modellerna, tar provbilder och sköter kameran när de verkliga bilderna tas.

Så vem är konstnären/upphovsmannen bakom verket? I de fall då själva fotografiet bara illustrerar en större idé, spelar det någon roll att en person målade ljuseffekterna på Olofssons ansikte, en annan kopierade över ålderssprickorna till hennes ansikte och ytterligare en annan skötte kameran för att dokumentera självporträttet/den komponerade bilden på film? Det kanske är viktigare att fråga sig när och var detta spelar någon roll.

Det spelar roll, åtminstone i Förenta staterna, där en av assistenterna kan bestämma sig för att av någon

anledning hävda att han eller hon skall "dela upphovsrätten" eller ensam tillerkännas upphovsrätten för sin speciella arbetsuppgift.

Varje konceptuell konstnär som utför arbete i USA är sårbar i detta avseende. Vår upphovsrätt skyddar det individuella uttrycket för en idé men inte själva idén. Om skriftlig överenskommelse saknas blir frågan om en enskild assistents bidrag till verket som helhet skall tillerkännas särskild upphovsrättsligt skydd. Det är ett sorgligt faktum att det i praktiken inte spelar någon roll om en assistent har fel och om hennes avgränsade bidrag inte kan skyddas upphovsrättsligt. Så länge hon är den första att göra en anmälan till det amerikanska upphovsrättskontoret (U.S. Copyright Office) kan assistenten utöva ett tillräckligt hot mot konstnären för att denna skall förhindras att ställa ut och marknadsföra verket i USA.

Effekterna av detta i "verkliga livet" är olyckliga. Skadeståndsrättegångar hör till vardagen i USA, och det spelar ingen roll om rättssystemet i slutändan skulle finna att en assistent inte har upphovsrätten till en enskild beståndsdel i ett större verk. Det kan helt enkelt bli alltför kostsamt och tidsödande att komma fram till en slutsats, och en domstol kan utdöma skadestånd även om ingen faktisk skada kan bevisas. Ibland kan dessa fall lösas utan att man behöver gå till domstol, men ibland går det inte.

Upphovsrättslagar fungerar i alla fall bara inom nationsgränserna, och även om Bernkonventionen föreskriver viss internationell harmonisering av upphovsrätten behandlas sådana dispyter ganska annorlunda i andra länder än i USA. Men fastän denna bok inte ges ut i USA och inte kommer att distribueras där har man valt att ta det säkra före det osäkra och trycka den utan att återge

hela bildsviten *Will You Still Love Me Tomorrow*. Detta skall inte tolkas som ett medgivande att assistenten har rätt, och det finns starka juridiska och faktiska argument som talar mot hennes påståenden. Vare sig det kommer en dom i detta fall eller ej kan ingen i konstvärlden någonsin ifrågasätta att Anneë Olofsson är konstnären bakom detta verk. Hon är upphovsmanen till och skaparen av bilderna och fotografierna som utgör helheten i *Will You Still Love Me Tomorrow*.

This book does not contain images of Anneë Olofsson's photographic series WILL YOU STILL LOVE ME TOMORROW (2004). This is of course a pity, but in a sense it does not matter. The work can be experienced and understood by just talking about it because it is so conceptual in nature. There are two important aspects to discuss: one intended by the artist and one received by her. Olofsson's stated formal intent was to examine the differences between painting and photography in portraiture, particularly those evident on the surface. Before the advent of photography, portraits were painted (or drawn) to immortalize an individual. The painter worked over a significant period of time to capture a moment. Gradually, the painting began to show its age in the cracks and lines that we now see on the entire surface of the work. Photographers produce portraits in the fraction of a second it takes for the camera's shutter to open and close. And if that photograph is properly stored, physical signs of age on the photograph itself may be imperceptible to the untrained eye. WILL YOU STILL LOVE ME TOMORROW blends the essence of each of these forms of portraiture. Olofsson produced photographic images that supe-

rimpose the aging cracks typical of Old Master paintings on the faces of very alive, very contemporary models (including herself). The effect can be seen in the partial image reproduced here. Olofsson hired and supervised two people who worked together to apply makeup to the models' faces. One used different shades of foundation to recreate the lighting effects in Old Master paintings and the other copied the age cracks from these early painting onto the models' faces. Olofsson thus creates an unsettling effect: only the faces show the indications of age and decline. Eyes, hair, clothes and background are crisp, forever young, and essentially timeless.

The unintended issue concerns the concept of authorship, and in fact touches on a similarity between the Old Master's atelier and the contemporary photographer's studio: the presence of assistants. In the old painter's studio, assistants did more than just mix paints and stretch canvases. They often painted portions of the canvas as well. Photographers often have a number of assistants as well: individuals who set lights, make up a model, take test shots, and who operate the camera when the actual photographs are made. So who is the artist/creator of the work? In instances where the image itself merely illustrates the larger idea, does it matter that one person painted the lighting effects on Olofsson's face, another copied the age cracks onto it, and another actually operated the camera to record the self-portrait/composed image onto film? And perhaps most importantly, when or where does this matter?

It matters – at least in the United States – when one of these assistants later decides, for whatever reason, to assert a claim of "co-authorship" or of a sole copyright in his or her individual assigned task.

This is the inherent vulnerability of the conceptual artist making work in the U.S., where our copyright law protects the individual expression of an idea and not the idea itself. In the

absence of a written agreement, the question then becomes whether the individual assistant's contribution to the overall work is in fact legally entitled to separate copyright protection. The sad fact is that in a practical sense it does not matter if the assistant is wrong and her discrete contribution is not separately copyrightable. So long as he or she is first to register a form with the U.S. Copyright Office, the assistant can assert sufficient threats against the artist to prevent that artist from exhibiting and marketing the work in the U.S.

The "real world" effect of this is unfortunate. Given the litigious nature of things in the United States, it does not matter if the law would ultimately find that an assistant has no copyright in an individual element of the larger work. It may just be too expensive and time consuming to find out for sure and courts may award damages even if no actual injury can be proven. Sometimes these cases can be settled without having to go to court, but sometimes they cannot.

However, copyright law exists only within national borders, and even though there is some international harmonization of copyright law under the Berne Convention, other countries will treat such disputes quite differently than does the United States. And although this volume is not being published in the U.S. and is not intended to circulate there, an abundance of caution led this catalog to be printed without a reproduction of the full suite of images in *WILL YOU STILL LOVE ME TOMORROW*. This should not be read as a concession that the assistant is right, and there are strong legal and factual arguments that should overcome the assistant's assertions. Yet whether or not there is ever an adjudicated outcome, no one in the contemporary art world could ever question that Anneè Olofsson is the real artist behind this work. She is the author and creator of the images and photographs that comprise the whole in *WILL YOU STILL LOVE ME TOMORROW*.